

Jelentősek a belvízkárok

Az agrárium gondjait tovább növeli a belvív – jelentette ki Tóth István, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége titkára. Egy január végi becslés szerint a belvízzel borított terület nagysága 360 ezer hektár, melyből 197 ezer hektár szántó. A károsan átnedvesedett területek kiterjedése pedig eléri a 740 ezer hektárt. A MOSZ felmérésből az is kiderül, hogy a belvív, a károsan átnedvesedett területek nagysága és az okozott károk mértéke differenciáltan jelentkezik az ország egyes térségeiben.

Az ország nyugati felében kisebb azon területek aránya, ahol a sok csapadék ellehetetlenítette a mezőgazdasági termelést. A problémával legjelentősebben érintett megyék: Jász-Nagykun-Szolnok, Békés, Csongrád, Hajdú-Bihar, Bács-Kiskun, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, és Pest megye, de a megyéken belül is differenciált a helyzet, ugyanis a természetes és mesterséges vízfolyások környezetében jelentősebb az érintettség. Vannak olyan gazdaságok, ahol a megművelt területek 50 vagy akár 100 százalékán lehetetlenedtek el a mezőgazdasági művelés feltételei, mondta a titkár.

A kialakult helyzet több okra vezethető vissza. A tavalyi év az elmúlt 110 esztendő legcsapadékosabbja volt Magyarországon. Egy átlagos évben 500–600 milliméter csapadék hullik, de tavaly az éves összeg

átlagosan mintegy 1000 milliméter volt. A rendszerváltás után az üzemi szerkezeti változások – a földterületek elaprózódtak, sokszor különböző személy a föld művelője és tulajdonosa, az érdekeltségi viszonyok rendezetlenek, nem egyértelmű az egyes szereplők felelőssége – sem kedveztek a bel- és árvíz szakszerű kezelésének. A vízgazdálkodás rendszere tagolt, nincs együttműködés, működési összhang, eltérőek az érdekek az állam, az önkormányzatok, a földtulajdonosok és a földhasználók között. Hiányzik az időben összehangolt szervezés, a kritikus területeken sem az önkormányzatok és gazdálkodók, sem a gazdálkodók egymás között nem képesek koordinálni. Hatékonyabb helyzetkezelést tenne lehetővé az önkormányzatok és termelők összefogása, ehhez azonban elengedhetetlen feltétel a kisebb

gazdaságok, termelők részéről érintettségük felismerése, a köztük kialakult ellentétek feloldása és az aktív részvétel a közös ügy megoldásában (mezőgazdasági utak, vízelvezető árkok és átereszek karbantartása).

Az is tény, hangsúlyozta a titkár, hogy a források szűkültek az elmúlt években. Ez évtől megszűnt a földhasználók részéről a vízi társulatok számára való érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettség.

A kárelhárítást a pénzügyi akadályozza leginkább. A meglévő pénzügyi források is kevés állnak rendelkezésre, és sem az üzemeltetésre, sem a szinten tartásra, sem a fejlesztésre nem elegendőek. Szükség lenne a nemzeti, önkormányzati költségvetés forrásai, valamint az uniós források bevonására is. A legtöbb térségben a műszaki ellátottság rendkívül alacsony, a vízelvezető, szivattyúk, áteresztők, áttemelők sok helyen hiányoznak, nem működnek megfelelően vagy használhatatlanok. A vízfolyások eliszapolódtak, növényekkel benőttek. A csatornákat nem takarítják, a vízelvezető árkokat nem tartják karban, így a belvizes területekről nincs hova elvezetni a vizet.

Mindezek következtében mintegy 200 ezer hektár őszi vetés menthetetlen. A talajok túlzott nedvességtartalma miatt a talaj-előkészítésből sok helyen az alapművelést sem tudták elvégezni, vagy ahol el is végezték, ott sem a legjobb minőségben. A hónapokon keresztül vízzel borított területeken annyira tömörödött a talaj, hogy évekre lesz szükség, hogy az adott terület újra használható legyen.

A MOSZ már tavaly is több javaslattal élt a feszült helyzet feloldása érdekében. Azt ajánlották, hogy az agrárkár-enyhítési alapot a korábbiakhoz

képest nagyságrendileg növelni kell állami forrásból, az ár- és belvízkár érdemi ellentételezése érdekében. A kárt szenvedettek ebben az évben mentesüljenek a közterhek, a hitel visszafizetési kötelezettségeik alól és külön támogatásban részesülhessenek a vis maior alapról. A várható tetemes árbevétel-kiesés miatt, a gazdálkodók pénzforgalmában bekövetkező súlyos likviditási zavarok áthidalására, az érintettek hosszú lejáratú, kedvezményes kamatozású, államilag garantált hitelhez juthassanak (már igényelhető az agrár-forgóeszköz vis maior hitel). Megkerülhetetlen a működési összhang megteremtése az önkormányzatok, víztársulatok, gazdálkodók, földtulajdonosok között, a feladatkörök tisztázásával és a források biztosításával. Az érdekképviselet véleménye szerint, nem csak rövid távú, a jelenlegi helyzetből való kilábalást segítő kár-enyhítési intézkedésekre van szükség, hanem közép- és hosszú távú intézkedéseket is meg kell hirdetni a szükséges vízgazdálkodási problémák megoldására. Ezért kezdeményezték, hogy az EMVA források felhasználásánál 2011-től 2013-ig és az új agrárstratégiai programban az elkövetkezendő tíz évben kiemelten kezeljék a súlyosan károsodott térségek vízrendezésének és vízgazdálkodásának megoldásait – emelte ki végezetül a titkár.

H. GY.